

Lyckoslanten

Gilla Din Ekonomis nätverksträff 2020-09-17

Lyckoslanten

ENVAR SIN EGEN LYCKAS SMED

1926

30 OKTOBER

N:R 1

REDAKTÖR: FIL. KAND. TORSTEN PALMQUIST, GÖTEBORG • ANSV. UTOIVARE: BANKDIR. J. H. JÖNSSON, KATRINEHOLM

Till varje duktig pojke och flicka i Sverige!

Det här brevet blir inte långt, men därför ville jag också gärna, att Du läste det. Vad jag nu skall säga handlar nämligen om lyckoslanten, och bara för det roliga och soliga ordets skull hoppas jag, att Du läser mitt brev till slut.

Lyckoslanten, förstår Du, är den första slant Du börjar spara, slanten, som sedan skall draga många andra lyckoslantar med sig. Kanske får Du en dag en slant eller kanske har Du — och det är ändå bättre — själv förtjänat den ärenom att utträta ett ärende eller genom att göra något annat, som man sätter värde på. Huru som helst, Du har en egen slant i handen, och då tänker Du förstås genast: Vad skall jag nu köpa för den? Karameller kanske eller en bakelse eller kanske den där trevliga saken, som jag så länge önskat mig? Vad skall jag köpa?

Boremästare Victor Schneider, Örebro Ordf. i Svenska Sparbanksföreningens styrelse och i styrelsen för Örebro Sparbank.

Ja, så där undrar Du och vrider vänder på Din slant. Vet Du, då skulle jag vilja säga något till Dig, bara två korta ord, som inte alls äro svåra att komma ihåg: *Spara den!* Just det har Du kanske inte tänkt på, och det är ändå det roligaste och bästa man kan göra med en slant. Låt slanten bli *just Din* lyckoslant. Sätt in den på sparbanken och låt den, som alla riktiga lyckoslantar alltid göra, så småningom draga en hel lång rad andra slantar efter sig in på sparbanksboken. Spara Din slant, låt den bli lyckoslant, och Du har, som varje annan duktig pojke och flicka, allredan börjat bygga på Din lycka.

Ty vet Du, varför den sparade slanten blir lyckoslant? Det är därför, att den kan ge Dig själv så mycken glädje och lycka, och därför att den på samma gång också ger det åt så många andra.

UTGIVEN AV SVENSKA SPARBANKSFÖRENINGENS AVDELNING FÖR SPARPROPAGANDA
GÖTEBORGS SPARBANK, VÄSTRA HAMNGATAN 7,
hålles öppen: för insättning och uttagning kl. 10 f.m.—2,30 e.m.
för enbart insättning kl. 4,30—6,30 e.m.

Lyckoslanten

AV BIRGITTA LILLIEHÖÖK

1. Spara fick av tant Louise denna fina sparbössgris. Slösa fick en lika fin och sa' tack med trumpen min.

2. Spara flitigt samlade slantar, så det skramlade; tänkte att en vacker da' bli de säkert bra, att ha.

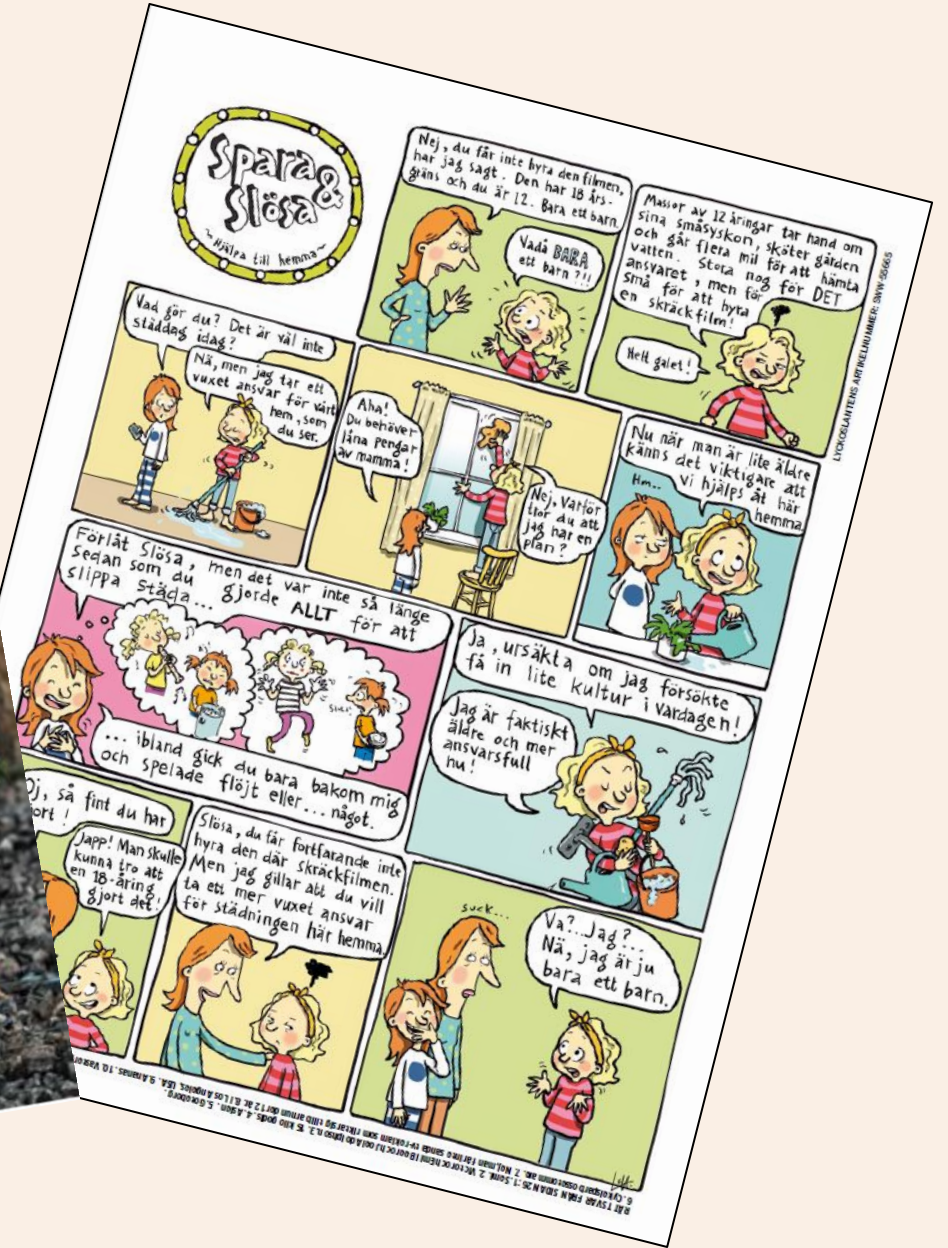

3. Slösa köpte snask och gott. Grisen, — ja, den glömdes bort. Labbiga var kyl och händer förstörda hennes tänder.

4. Magen krånglar, och hon klagar över värk i flera dagar. Spara är båd' frisk och klok och har nu en sparbanksbok.

Forts. följer.

Fakta om Lyckoslanten idag

- Ges ut fyra gånger per år
- Upplaga 340 000 exemplar
- Skickas gratis till mellanstadieklasser
- Ansvarig utgivare Arturo Arques
- Representanter från Swedbank och sparbankerna i redaktionsrådet
- Produceras av Vi Media
- Spara & Slösa tecknas av Lena Forsman sedan 2005

Ur innehållet

Jorden RUNT

VÄRLDSBRA HJÄLP HEMMA

Någon går i skola långt hemifrån och kan inte hjälpa till, medan andra lagar mat varje dag. Vi frågade barn i fyra länder om att hjälpa till hemma.

TEXT ANNA-MARIA STAWREBERG
ILLUSTRATIONER REBECCA ELFAST

BRODIE, STORBRIITANNIEN:
Hur mycket hjälper du till hemma?
— Jag går på internatskola, så jag kan bara hjälpa till på helgerna. Men, jag städar mitt rum varje dag här på internatskolan. När jag är hemma hjälper jag mina föräldrar varje dag. Min mamma sitter i rullstol, så jag försöker hjälpa till så mycket jag bara kan.

Vad hjälper du till med?
— Jag städar rummet, plockar undan tvätten. Jag passar även mina syskon och hjälper min mamma att bära saker.

Tycker du att det är roligt eller tråkigt att hjälpa till?
— Jag tycker det är kul. Jag vill gärna hjälpa mina föräldrar.

Är det svårt, tycker du?
— Nej, det är lätt. Det enda som är krångligt är att ta hand om mina syskon, särskilt när de inte lyssnar!

Äldernamn: Brodie McInally-Johnston. **Ålder:** 11 år. **Bor i:** Trossachs nationalpark, Skottland. **Familj:** Mamma, pappa, två tillsysstrar, en lillebror. **Fritidsintressen:** Lyssna på musik, läsa, kolla på film och pyssla.

OSCAR, ITALIEN:
Hur mycket hjälper du till hemma?
— Det beror lite på. Ofta har vi mycket läxor som ska göras till dagen efter, och eftersom vi kommer hem först vid halv fem på eftermiddagen kan det vara svårt att hinna allt.

Vad hjälper du till med?
— Jag hjälper till att laga mat och så dukar jag. Jag behöver inte duka av, men jag måste plocka undan på mitt rum och lägga kläderna i tvätten. Jag städar också undan mina grejer.

Tycker du att det är roligt eller tråkigt att hjälpa till?
— Det är roligt. Särskilt att

laga mat, jag kanske ska bli kock när jag blir stor.

Är det svårt, tycker du?
— Nej, men mamma brukar få säga till mig, för annars glömmmer jag.

Namn: Oscar Olenklint Buffalobo. **Ålder:** 10 år. **Bor i:** Florens, Italien. **Familj:** Mamma och pappa, men de bor inte ihop. **Fritidsintressen:** Fotboll, spela Playstation, lyssna på hiphop och titta på matlagningsprogram.

SA FUNKAR DET

Vad är AMORTERA?

Brukar dina föräldrar prata om att "amortera"? Har får du reda på vad det är!

- 1 STINA SPELAR FOTBOLL på gatan och råkar skjuta sönder en fönsterruta på familjens hus. Ooops!**
- 2 EN GLAS-MÅSTARE kommer och byter fönsterrutan. Det kostar 800 kronor, som Stinas föräldrar betalar till glasmästaren.**
- 3 STINAS FÖRÄLDRAR förklarar att Stina nu är skyldig dem pengar för fönsterrutan. Eftersom Stina inte har 800 kronor kommer de överens om att hon får betala av lite av skulden varje månad. Det kallas att amortera.**
- 4 HENNES MÅNADS-PENG är 150 kronor, men eftersom hon nu amorterar 50 kronor på skulden till föräldrarna varje månad, blir det bara 100 kronor kvar.**
- 5 EFTER 16 MÅNADER har Stina betalat 800 kronor till sina föräldrar, som fönsterrutan kostade. Nu är hon skuldfri och kan använda hela månadspengen som hon vill!**

PSST! TVÅ FAKTA OM AMORTERING ...

UTGIFT OCH SPARANDE
Många vuxna amorterar på sina bostadslån till bankerna. Att amortera är en återbetalning av lån som normalt sker varje månad eller kvartal. Om man har amorterat bort sitt bostadslån så äger man hela bostaden utan lån, och får behålla mer pengar när man säljer bostaden.

LAGEN SÄGER: AMORTERA!
I somras bestämdes att alla i Sverige som har höga bostadslån måste amortera. Det kan vara farligt för ett lands ekonomi om många människor har för stora lån, för om räntorna går upp lägger människor mindre pengar på andra saker, och då går hela landets ekonomi sönder.

ILLUSTRATIONER: REBECCA ELFAST

VI GÖRDE DET!

"VI HANDLADE ÅT VÅRA GRANNAR"

När coronakrisen slog till i våras bestämde sig Omar och hans lillebror Ali för att rycka ut och handla åt grannar som behövde hjälp. Det blev till sist över 100 personer som stod på listan.

- Vi tröttnar aldrig, säger Omar.

TEXT TERRI HERRERA FOTO PER SANDBERG

OMAR och Ali Al Latif är vana att hjälpa andra. På sommaren får två år sedan, när det var så varmt, kom deras föräldrar på att man kunde handla glass åt äldre personer i området och dela ut glassarna och tyckte att det kändes både kul och viktigt.

När coronapandemin slog till i mars var det därför självklart att höra efter med grannarna om de behövde hjälp med något. Omar, 10 år, och Ali, 8, delade ut lappar i området hemma i Strängnäs och uppmanade äldre och andra riskgrupper att ringa eller smsa om de ville få varor köpta i mataffären. Några börde

av sig, och sedan blev det fler och fler, speciellt när deras pappa skapade en Facebook-grupp. Plötsligt var det över 100 personer som behövde deras hjälp! För att det skulle fungera engagerade sig flera vuxna – inte minst killarnas föräldrar – genom att hjälpa till att handla och fördela arbetet.

- ALI OCH JAG HANDLADE TILL KANSKE ÅTTA PERSONER I VECKAN. Under påsklovet blev det ännu fler, då levererade vi matkassar till 35 hem. Det var inte så

STRÄNGNÄS

LYCKOSLANTEN 03 2020

BLÅST AV REKLAMEN?

Får ett företag göra reklam som riktar sig till barn? Och vad räknas som reklam? Här förklarar vår expert allt du behöver veta.

TEXT TERRI HERRERA ILLUSTRATION REBECCA ELFAST

OM MAN SÄGER ORDET reklam tänker nog de flesta på skyltar på stan, reklamfilmer och kanske tidningsannonser. Men ofta smygs reklam in i ditt liv på andra sätt, till exempel genom att huvudpersonen i din favoritserie har en supertrendig klocka och att det syns tydligt vilken sorts mobil karaktären pratar i. Eller att en influencer testar en ny pryl, matvara eller en attraktion på ett tivoli. En sak är säker: Om väldigt många på Insta och Youtube börjar hajpa en vara samtidigt så brukar det röra sig om att något företag verkligen vill att du ska köpa den varan. Men hur är det egentligen – får man ens göra reklam som vänder sig till barn?

– Det finns faktiskt inget förbud mot marknadsföring som riktar sig till barn. Det är

tillåtet, men med flera begränsningar, säger Cecilia Norlander, som är jurist på Konsumentverket, och som bland annat jobbar med de här frågorna.

MAN FÅR INTE DIREKT uppmana barn att köpa något – som "Köp nu – jättebilligt!" – och inte heller ha tv-reklam riktad till barn under 12 år.

– Det är för att barn inte själva ska fatta beslut om att köpa saker, det ska deras föräldrar göra. Barn får inte heller teckna avtal, som mobilabonnemang eller prenumerationer på appar, säger Cecilia.

Vad är då okej marknadsföring till barn?

– Tja...en webbsida som

Cecilia

Är det här reklam? Ibland är det svårt att se skillnaden.

beskriver saker som går att köpa är normalt helt okej. Till exempel om någon testar olika högtalare eller nya glassar, säger Cecilia Norlander och tillägger att det är ganska ovanligt att stora företag bryter mot reglerna. De flesta anmälningar som kommer in till Konsumentverket gäller i stället köp inuti appar eller onlinespel, där man uppmanas köpa extrafunktioner för att komma vidare i spelet.

OCH SÅ KAN DET vara problem med influerare som inte riktigt har koll på vad som gäller. Många är dåliga på att skriva ut

Har du blivit lurad av reklam?

LUDWIG SANDBERG, 12 ÅR, SKÖVDE

– Jag såg ett erbjudande om att man kunde köpa två kexchoklad för tio kronor, ordinarie pris var 14 kronor. När jag kom fram till kassan fick jag ändå betala 14 kronor. Jag påpekade felet, men hen i kassan sa att erbjudandet hade gått ut. Finns skylten kvar i affären så tycker jag att butiken får skylla sig själva och följa erbjudandet.

WENDY FREDSBERG, 12 ÅR, SKÖVDE

– Jag skickade efter en produkt som det gjordes reklam för på en hemsida. Den betalades och det stod att det skulle ta 5-7 dagar för varan att levereras. Den har fortfarande inte dykt upp, fast det är flera månader sedan vi beställde den. Mitt tips är att jämföra produkter innan du skickar efter något.

OLIVER HJALMARSSON, 12 ÅR, SKÖVDE

– Det började med att jag skulle köpa airpods från nätet. I annonsen stod det att det var airpods – alltså en till varje öra. Det kom dock bara en. Så vi fick köpa ytterligare en. Det tråkiga var att båda var till vänster öra. Ett tips för att inte bli lurad är att läsa igenom vad som gäller noga, och även läsa på vad andra tyckt om varan.

ELIZ KARATAS, 12 ÅR, SKÖVDE

– Jag såg reklam i min mobil med en bild på McDonalds nya glass. På bilden såg den jättegod ut, toppad med massa grädde och karamellsås. Senare beställde jag glassen och blev väldigt besviken. Den jag fick såg inte alls ut som på bilden – glassen var smält och hade bara några få chokladbitar på toppen.

3 X REKLAMKOLL

1 REKLAM = MASSA SAKER

"De flesta som säger att de inte går på reklam glömmer att den kan se ut på olika sätt. Även om någon du följer på Youtube känns som en kompis kan hans tips vara för att sälja prylar", säger Cecilia.

2 ALLA GÅR PÅ REKLAM

"Har du gått på någon uppmaning att köpa saker? Väga berätta, du har inte gjort något fel. Den som ska skämmas är den som lurade dig att göra av med pengar. Alla, vuxna som barn, har blivit lurade av reklam någon gång", säger Cecilia.

VÅGA ANMÄLA, TYCKER JAG!

3 ANMÄL

Du kan anmäla på konsumentverket.se om du ser något som verkar fel. Om du har blivit lurad på pengar kan du och en förälder höra av er till hallakonsument.se för att få hjälp att få pengarna tillbaka.

1. FRÅN BANKBOK TILL SWISH

Bygger på artikeln *Grattis banken - 200 år!* på sidorna 16-19.

ÄMNE: Samhälle och historia

SYFTEN: Att reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar.

Använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, gestalter, kulturmöten och utvecklingslinjer.

CENTRALA INNEHÅLL: Digitaliseringens betydelse för individen, till exempel ökade möjligheter till kommunikation och elektronisk handel.

Vad historiska källor, till exempel dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor.

ÖVNINGAR: Samtala med eleverna om vad de anser att bankerna har för uppgift i vårt samhälle. Skriv ner deras tankar på tavlan i form av en tankekarta. Dra tanken vidare i ett historiskt perspektiv. Här kan du låta eleverna

diskutera i mindre grupper eller par först och sedan låta dem presentera sina tankar i den stora gruppen.

- Hur såg det ut innan bankerna fanns?
- Vad gjorde folk med sina pengar då?
- Vad finns det för för- och nackdelar med banker?

Prata om artikeln *Grattis banken - 200 år!* i sin helhet och berättat att detta är en tidslinje över sparbanksidén.

Dela återigen in eleverna i par eller små grupper och tilldelat dem varsin rubrik från artikeln som de skall förbereda att presentera för sina kamrater: "Så här började det", "En smart idé", "Bankpremiär i Sverige" – och så vidare. Samla eleverna i stor-grupp igen och låt dem få berätta utifrån sin punkt och följ tidslinjen. På det viset får ni en presentationstafett.

2. PROJEKT "VÅR YOUTUBEKANAL"

Bygger på artikeln *Bli bra på något först* på sidorna 4-7.

ÄMNE: Svenska

SYFTE: Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från vardag och skola. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation. Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation.

CENTRALT INNEHÅLL: Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

ÖVNINGAR: I detta projekt väljer du som lärare själv hur omfattande du vill att det ska bli samt om ni ska starta en verklig Youtubekanal eller om ni ska arbeta med innehållet som om att ni planerar för en sådan.

Börja med att tillsammans läsa artikeln om LJWTC-BC tillsammans med din klass. Fundera över följande frågor och låt eleverna berätta vad de tänker.

- Vad krävs för att man ska nå ut och få följare på en Youtube-kanal?
- Vilka är det som följer Youtube-kanaler?
- Följer ni några kanaler? Varför?

Nu är det dags för eleverna att fundera på hur de själva skulle kunna skapa en kanal.

- Vilket innehåll ska Youtube-kanalen ha?
- Vad är jag intresserad av som jag skulle kunna använda mig av? Vilka följare förväntar man sig få?
- Vilket språk behöver jag använda för att det ska passa mina följare?

- Hur ska jag tänka kring ljud och ljus? (Tips i länk nedan.)

- Hur ska man kunna nå ut?

Antagligen kommer dina elever att vilja arbeta i par eller grupper. Här kan du låta dem använda alla möjliga verktyg för att ta fram sitt innehåll. Förstagsvis så kan du låta dem:

- Lägga upp en plan för innehållet.
- Skriva manus för sina inlägg.
- Spela in filmer med läsplatta eller telefon (tips i länk nedan).

- Öva att redigera sina filmer (tips i länk nedan).

- Testa och visa sina filmer och idéer för andra grupper eller i den stora gruppen.
- Ge varandra respons.

LÄNK: www.youtube.com/watch?v=ggv6tIPPIIA (Felicia Bergström: Ny på youtube? Bra att tänka på)

GÄSTKRÖNIKAN

Låt dina elever skriva krönikor till Lyckoslantén!

KOPPLING TILL LÄROPLANEN:

"Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften."

"Undervisningen ska bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkruket."

ÄMNE: Svenska.

Läsarna får hjälpa oss att skapa innehållet i tidningen. Vill dina elever skicka in krönikor?

Alla klasser som vill är välkomna att skicka in komplett material till oss på lyckoslanten@vi.se. Vi väljer ut en text som publiceras i Lyckoslantén.

NÅGRA EXEMPEL PÅ ÄMNET:

Sopsortera bättre

Våga säga ifrån!

Varför får jag inte ha mössa inomhus?

Sluta klaga på Taylor Swift!

Mail

Här är en mall för dig/er som vill skriva en krönika. Dessa sektioner ska finnas med och anpassas till ämnet.

1. KRÖNIKA

En personlig text där skribenten utgår från sina egna erfarenheter. Ska vara tankeväckande och/eller underhållande. Vanligtvis skriver man i jag-form och har en poäng som man vill få fram och försöker få till i en rolig eller tänkvärd slutkläm. Be eleverna att hitta ett aktuellt ämne att skriva om, eller berätta om en situation eller upplevelse.

Några tips:

- Var inte rädd för att ha åsikter eller att vara rolig. En krönika ska vara lättläst. Den får gärna vara underhållande, intressant och lite provocerande. Men inte elak mot andra, förstås.
 - Var personlig. Använd dig av egna erfarenheter. "När jag skulle byta skola grät jag mig till sömns varje natt – men det gick bra sedan!" eller "Igår när jag gick till affären såg jag en tiggare. Synen gjorde mig så..."
 - VIKTIGT: En krönika är ingen faktext. Skolarbetet om vikingatiden kan inte vara en krönika.
- Att leverera:** Text på cirka 1500 tecken, inklusive blanksteg.

2. FAKTA OM SKRIBENTEN

En krönika får mer liv om man får veta lite mer om avsändaren bakom texten.

Att leverera: Faktaruta som innehåller:

- Namn, ålder, skola, intressen och "min/vår hälsning till Sveriges mellanstadieelever".

Vi behöver ert material senast:
9/10 2020

3. LISTA MED 3 TIPS som är relaterat till ämnet. Det kan vara tips eller en topplista. Till exempel: Till krönika om att vi inte ska slänga så mycket mat – 3 sätt att bli (kl)smatsmart. Till krönika om att vara kär i sin idol – 3 bästa låtarna med xxx. Roligast är om tipsen inte är för lika varandra.
Att leverera: 3 tips eller liknande, med max två meningar till varje tips.

4. FOTO

Färgbild på skribenten/skribenterna. Närbild eller i halvfigur (se exempel ovan).

Att leverera: Ett högupplöst foto på författaren/författarna (det kan vara flera som skriver tillsammans).

Maila ert material (eller frågor) till: lyckoslanten@vi.se

Kommentarer från lärare

-”Elevnära inslag.
Blandningen allvar och
mer lättsamt innehåll.”

-”Bra texter som
eleverna förstår.
Och självklart
Spara & Slösa.”

-”Den ger oss en
rolig/lätt ingång till att
prata ekonomi med
eleverna.”

-”Intressanta
ämnen som får
barn engagerade.”

Vill du veta mer?
Hör av dig till oss!

arturo.arques@swedbank.se

ulrica.sjoving@swedbank.se

Tack!